

"DİJİTAL EĞİTİM ORTAMINDA GELECEĞİN TEKNOLOJİ DERSİ ÖĞRETMENLERİNİN YARATICI YETERLİLİKLERİNİ GELİŞTİRMEDE YENİ DEĞERLENDİRME SİSTEMİNİN ÖNEMİ"

Quliyeva Shaxnoza Halimovna

Buxoro Davlat Pedagogika Instituti "Texnologik ta'lim" kafedrasi dotsent

Isroilova Shaxzoda Shuxrat qizi

Buxoro davlat pedagogika Instituti 7 TEX-24 guruh magistranti

Özet: Dijital eğitim ortamında geleceğin teknoloji dersi öğretmenlerinin yaratıcı yeterliliklerini geliştirmek günümüzün bir gerekliliğidir. Günümüzde eğitim sistemi, öğretmenleri yalnızca bilgi ile değil, aynı zamanda yaratıcı problemleri çözme yeteneğine sahip yaratıcı yeterliliklerle de donatmalıdır. Dijital eğitim ortamında yaratıcı yeterliliklerin geliştirilmesi, öğretim sürecinin verimliliğini artırmakta ve gelecekte öğretmenlerin yenilikçi yaklaşımlar geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: yeni değerlendirme, uluslararası deneyim, biçimlendirici, özetleyici, bilgi, uygulama, geri bildirim

Giriş: Günümüzde eğitim sistemlerinde birçok yenilikçi fikir ve uluslararası deneyimler uygulanmaktadır. Ülkemizde de uluslararası eğitim kuruluşları tarafından geliştirilen yeni sistemler eğitim pratiğine geniş bir şekilde entegre edilmektedir. Örneğin, yeni değerlendirme sistemi, günümüzde birçok gelişmiş ülkede yaygın olarak kullanılmakta olup, öğrencilerin değerlendirilmesinde biçimlendirici ve özetleyici değerlendirme sistemleri geliştirilmiştir.

Biçimlendirici ve Özetleyici Değerlendirme Nedir?

Özetleyici Değerlendirme: Belirli bir dönemde veya belirli bir konu başlığı üzerinden verilen bilgilerin seviyesini belirlemeye yönelik yapılan değerlendirmedir. Bu tür değerlendirmelerde öğretmen, belirli bir miktarda konuyu kapsayan bir bölümü öğrenciye aktardıktan sonra, öğrencilerin bu bölüm üzerinden elde ettikleri bilgileri belirler. Eski değerlendirme sistemlerinde bu, "Kontrol Sınavı" şeklinde uygulanmaktaydı.

Biçimlendirici Değerlendirme: Öğrenci ders sürecinde sürekli olarak değerlendirilir. Bu değerlendirme sisteminin temel amacı, öğrencinin bilgisini değil, öğretmenin dersini değerlendirerek gerekli değişiklik ve eklemeleri yapabilmesidir. Ne yazık ki, bizim sistemimizde bunun aksini görebiliyoruz; bu sistemde öğrencinin bilgisi değerlendirilmektedir. Uluslararası deneyimlere bakıldığında, biçimlendirici değerlendirme resmi bir statüye sahip değildir. Öğretmen tarafından öğrenciye çeşitli övgü sözleriyle motivasyon sağlanır, ancak aynı zamanda öğretmen, öğrencinin katılımı aracılığıyla dersin ne kadar etkili olduğunu analiz eder. Önceki derslerde yapılan hatalar ve eksiklikler dikkate alınır.

Değerlendirme Nasıl Olmalıdır?

- 1.Objektif
- 2.Güvenilir
- 3.Erişilebilir
- 4.Açık

Değerlendirmedeki 4 Temel Yeterlilik:

- 1.Yaratıcı Düşünme
- 2.İş Birliği
- 3.İletişim Becerileri
- 4.Eleştirel Düşünme

Geleneksel Değerlendirmede Bazı Eksiklikler ve Fırsatlar:

- 1.Günlük Değerlendirme
- 2.Öğrencilerin Derse Hazırlığının Düzenli Olarak Kontrol Edilmesi
- 3.Öğrencilere Sunulan Fırsatların Fazlalığı

Eksiklikler:

- **Subjektiflik:** Bir veya birden fazla sınıf öğrencisinin kavrayış seviyesini belirlemek, bir öğretmenin yeteneğine, yaklaşımına ve kişisel tutumuna bağlıdır.

- **Eğitim ve Öğretim Verimliliğinin Belirli Gösterge ve Ölçütlerle Belirlenmesi:** Değerlendirme süreci tamamen insan faktörüne bağlıdır.

- **Her Öğrenciye Zamanın Gereklettiği Bireysel Yaklaşımın Mümkün Olmaması:**

- **Kontrol Edilen Yeterliliklerin Seviyelerinin Belirlenmesi:**

- **Mezuniyet Değerlendirme Sistemi:**

Mezuniyet değerlendirme sisteminde, bilgi, uygulama ve geri bildirim becerileri ön plandadır.

Reprodüktif Seviye (Bilgi): Reprodüktif seviyedeki görevlerin içeriği, öğrenciler tarafından eğitim materyali işlenmeden, onların hafıza yeteneklerini belirleyici, yasalar, özellikler, formüller, kavramlar ve terimlerin anlamını bilme, ezberleme ve tanıdık, alışılmış durumlarda uygulamaya yönlendirilmiş bir süreçtir.

Produktif Seviye (Uygulama): Produktif görevler - öğrenilen sorunu çözmeye yönelik konuya ait yasa ve yasaların, özelliklerin ve formüllerin uygulanması, verilen göreve uygun yöntemlerin seçilmesi, analiz edilmesi, karşılaştırılması, benzerlik ve farkların değerlendirilmesi, birden fazla yasa ve yasaların aynı anda uygulanması, genelleme ve sonuç çıkarma sürecini gerektiren bir süreçtir.

Geri Bildirim Seviye: Zihinsel seviyedeki görevler, kazanılan bilgi, beceri ve yeteneklerin bilinmeyen durumlarda uygulanması, analiz edilmesi, sentezlenmesi, karşılaştırılması, yasaların ve yasaların uygulanması, genelleme ve sonuç çıkarma sürecini gerektiren bir süreçtir.

Her Çeyrek Dönemde Her Öğrenci 100 Puanlık Sisteme Göre Aşağıdaki Şekilde Değerlendirilir:

Biçimlendirici (Her ders sürecinde verilen puanlar) değerlendirme aşağıdaki şekilde dağıtılır:

Ev ödevi yapma durumu: Toplam 4 puan

Ev ödevini eksiksiz ve hatasız yaptıysa – **4 puan**

Ev ödevini yaptı, ancak bazı hata ve eksiklikler varsa – **3 puan**

Ev ödevini kısmen yaptıysa ve birçok hata içeriyorsa – **2 puan**

Ev ödevini neredeyse hiç yapmadıysa – **1 puan**

Ev ödevini hiç yapmadıysa – **0 puan**

Dersteki katılım: Toplam 6 puan

Öğrenci dersin tüm bölümlerinde aktifse, sorulara doğru ve net cevap veriyorsa, grup ve eşli çalışmalarda yüksek düzeyde katılım gösteriyorsa – **6 puan**

Öğrenci dersin bazı bölümlerinde oldukça aktifse, sorulara doğru cevap veriyorsa, ancak bazı hatalar yapıyorsa – **5 puan**

Öğrenci derste aktifse ama sorulara tereddütle cevap veriyorsa, grup ya da eşli çalışmalarda düşük katılım gösteriyorsa – **4 puan**

Öğrenci ders boyunca aktif katılım gösterse de yanlış fikirler öne sürüyorsa – **3 puan**

Öğrenci derste sorulara yanlış cevap veriyorsa ve sınıf içinde dikkat çekici bir katılım göstermiyorsa – **2 puan**

Öğrencinin dersteki katılımını fark edilecek düzeyde değilse – **1 puan**

Toplam: 10 puan

Puanları notlara çevirme ölçeği

Summatif değerlendirme puanlarının toplamı	Puan	Kavrama düzeyi
100-86	5	Pekiyi derece
85-71	4	İyi derece
70-56	3	Tatmin edici derece
55-0	2	etersiz derece

BALLARNI BAHOGA O'TKAZISH SHKALASI

Summativ ballar yig'indisi	Baho	O'zlashtirish darajasi
100-86	5	A'lo
85-71	4	Yaxshi
70-56	3	Qoniqarli
55-0	2	Qoniqarsiz

Özetleyici Değerlendirmenin Olanakları:

İnsan faktörüne bağlılık en aza indirilmiş olup, değerlendirme adil ve şeffaf bir şekilde yapılır. Öğrenciyi bağımsız çalışmaya teşvik eder. Uluslararası değerlendirme standartlarına uygundur ve öğrencinin belirli bir süre zarfında konu veya ünite bazında bilgi düzeyi ölçülür. Öğrenme sürecindeki eksiklikler tespit edilir, değerlendirme yapılan yeterlilikler ve dersin hedefleri net olur. Ayrıca düzenli izleme (monitoring) imkânı sağlar. Öğrencilerde fırsatları doğru ve zamanında kullanma becerisi gelişir. Aynı zamanda öğretmenin faaliyetleri de objektif ve açık bir şekilde değerlendirilebilir. Her öğrenciye bireysel yaklaşım imkânı tanınır ve zamanı doğru yönetme kuralları öğretilir.

Özetleyici değerlendirme görevleri her çeyrekte aşağıdaki şekilde uygulanır ve değerlendirme kriterlerine göre puanlanır:

1. Test
2. Proje çalışması
3. Diktat
4. Laboratuvar dersi
5. Yaratıcı çalışma
6. Yazılı sınav

Bu değerlendirme sistemi, Teknoloji dersi öğretmenlerinin yaratıcı yeterliliklerini artırır ve geliştirir. Her ders konusu için öğretmen kendi üzerinde çalışır, yeni yaratıcı projeler geliştirir, dersi etkili ve verimli bir şekilde planlama ve ders verimliliğini artırma becerilerini geliştirir. Proje çalışmaları ve ders sürecinde verilen, yapılan uygulamalı etkinlikler sırasında yeni fikirler üzerinde çalışma; yaratıcılık ve üretkenlik yeteneklerini geliştirir.

Bugün, saygıdeğer Cumhurbaşkanımızın girişimleriyle bu sistemin okullarda uygulanmasına başlanmıştır. 2023-2024 eğitim-öğretim yılından itibaren 500 genel ortaöğretim kurumunda yeni değerlendirme sistemi devreye alınmıştır. Bu süreçte Ajans sistemine bağlı özel okul-pansiyon ve okullardaki öğretmenlerden eğitici öğretmenler (trener öğretmen) oluşturulmuş, yeni değerlendirme sistemine geçen okullarda bu öğretmenler görev yapmaya başlamıştır. Her ilçeden seçilen okullara, uzmanlaşmış okullar

referans okul olarak atanmış ve önümüzdeki eğitim yılında da 1000 okulun daha yeni değerlendirme sistemine geçmesi planlanmıştır. Bu çalışmaların temel amacı, yeni değerlendirme sistemini “Yeni Özbekistan” için geniş çapta uygulamaya koymak olarak belirlenmiştir.

KULLANILAN KAYNAKLAR:

1.Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanının “Okul öncesi ve okul eğitimi bakanlığı ile bağlı kuruluşların faaliyetlerinin etkin bir şekilde organize edilmesine dair” PF-79 Sayılı Kararnamesi.

2. “Yeni değerlendirme sisteminde insan faktörü minimize ediliyor” – Ajans Bilgi Servisi

3. “Yeni Özbekistan'da – yeni değerlendirme sistemi” – Z.Ş. Bekdurdiev